

Svenska Uppfinnareföreningens promemoria, som underlag för utfrågningen i Näringsutskottet 2016-04-28

Svenska Uppfinnareföreningen (SUF) är en riksorganisation för lokala uppfinnarföreningar, personer och företag. Föreningen har till syfte att centralt verka för främjandet av innovationsklimatet och i synnerhet den enskilde individens möjlighet att bidra till den framtida förnyelsen och välförhållanden i samhället. Föreningen har ca 2500 medlemmar i hela landet.

FÖRSTÄRKT IMMATERIALRÄTT - BAKGRUND

För några grupper är ett väl fungerande immaterialrättssystem helt avgörande. Det gäller såväl enskilda uppfinnare, som forskare verksamma inom universitetssfären och andra som avser att licensiera sina affärsidéer till ett etablerat företag. För tillväxtföretagen gäller också att deras värde, som regel, är helt avhängigt styrkan i det immateriella skyddet.

Immaterialrättskompetensen i Sverige är i hög grad koncentrerad till de etablerade företagen. Den generella kunskapen kring immaterialrätt behöver utvecklas hos uppfinnare, entreprenörer samt hos privata och offentliga finansiärer. Dessutom behöver rådgivningen utökas angående strategiskt användande av immaterialrätten inklusive förutsättningar för att skydda sitt patent vid en ev tvist. **Regeringens uppdrag till PRV och Vinnova angående ökad kunskapsspridning, rådgivning och studier om immaterialrätt är synnerligen välkommet. Det finns dock möjlighet att göra mer.** Dessa frågor har numera stort stöd hos EU:s olika organ. Detta understryks i Junker-kommissionens översyn av den inre marknaden¹. Kommissionen etablerade redan år 2009 ett s.k. [observatorium](#) för att följa dessa frågor i den globala industriella verkligheten.

De övergripande frågorna för kapitalsvaga företag och uppfinnare är:

Vilka värden skapar och vilket skydd ger det nuvarande immaterialrättsliga systemet?

Vad är det immaterialrättsliga skyddet värt, när möjligheten att beivra intrång, är starkt begränsat?

A INTRÅNGSMÅL I SVERIGE - EN BÄTTRE RÄTTSORDNING KRÄVS

- Risker för att hamna i en tvist angående intrång i patenträttigheter är stor. Risken ökar naturligtvis med affärsidéns potential. Statsmakterna bör vidta åtgärder för att eliminera problemet med den dyrbara och långsamma behandlingen av intrångsmål i Sverige. Den stora skillnaden gäller i synnerhet, när man jämför Sverige och Tyskland. I civilrättsliga tvister har alltid den kapitalsvaga

¹ [Upgrading the single market, more opportunities for people and business](#) COM(2015)550 final

parten svårt att få rätt. Detta gäller internationellt i alla immaterialrättsliga tvister. P.g.a. av den processordning, som gäller i Sverige i intrångsmål, är denna obalans förstärkt. Ett intrångsmål tar i genomsnitt 34 månader i Sverige och i Tyskland tar det nio. Vanligtvis begär svarande en bankgaranti för täckande av ev. förluster av försäljningsintäkter under processen. Det blir då det praktiskt taget omöjligt för en kapitalsvag part att utkräva sin rätt. Detta strider på ett anmärkningsvärt vis mot den politiska strävan att stimulera innovationsaktiviteter hos enskilda och kapitalsvaga start-up-företag. För dessa är dagens processordning inte rättssäker. Se den utredning Ratio just genomfört².

B UTREDNINGAR, SOM BÖR INITIERAS FÖR ATT SKAFFA UNDERLAG TILL BÄTTRE RÄTTSORDNING

- Kunskapsläget om nyttan av immaterialrättsligt skydd för kapitalsvaga företag och uppfinnare är svagt. Statsmakterna bör bl.a. snarast skaffa bättre underlag om hur olika svenska företag och uppfinnare rättigheter kränks i världen. Dessutom bör man naturligtvis studera vilka värden, som genereras. Vinnova initierade en utredning om patentintrång i USA år 2005 - *Protection of Swedish Intellectual Property in the US (PSIPUS)*. Den avbröts.
- Statsmakterna bör, via EU eller på annat vis, assistera svenska företag och uppfinnare som råkar ut för immaterialrättsligt intrång i tredje land exempelvis i USA, Japan, Kina? Refererande till [Kingston-studien](#), som genomfördes på uppdrag av europeiska kommissionen år 2000, som visade att 600 europeiska företag hamnat i tvister av mer eller mindre allvarlig art i USA. Detta var 100% av de tillfrågade teknikledande start-up-företagen. Det svenska välkända fallet är naturligtvis Håkan Lans och han är inte ensam. De federala myndigheterna stödjer, enligt uppgift, amerikanska företag och enskilda, som utsatts för intrång i utlandet mycket aktivt.
- För att öka tryggheten och riskbenägenheten för uppfinnare och mindre företag bör någon form av försäkringslösning, eventuellt med en statlig garanti utredas, som tillämpas vid tvister om intrång. Detta ingick i socialdemokraternas näringspolitiska program 2013. Franska staten har via [France Brevets](#) investerat € 100 miljoner i ett statligt patentbolag för att lösa detta problem.
- Patentintrång är en form av ekonomisk brottslighet, som bör falla under allmänt åtal, utan krav på särskilda skäl och behandlas som ett brottmål. Den utredning³ som genomförts på Uppsala Universitet 2015 bör följas upp. Ett citat *Och från ett samhällligt perspektiv är det tydligt att kriminalisering av immaterialrättsintrång är nödvändigt för att tydligt signalera att samhället inte accepterar verksamhet baserad på plagiering och förfalskningar*. Sid 41

² Bjuggren, P-O., Domeij, B., & Horn, A. (2015). [Swedish Patent Litigation in Comparison to European](#). Nordisk Immaterialt Rättsskydd, 2015(5), 504-522.

³ Allmänt åtal och straffrättsligt ansvar för immaterialrättsliga intrång av: Stojan Arnerstål, Sanna Wolk

Några ytterligare frågor:

- Finns rätt licensieringskompetens hos rådgivarna - både de offentliga och privata?
- Vilken effekt kommer patentboxar⁴ att få på svensk innovationspolitik? Patentbox innebär att företag, som innehar immateriella rättigheter får betala en lägre skatt (ca hälften) för vinster, som uppkommer tack vare de skyddade produkterna.
- Vilka problem upplever de etablerade forskningsintensiva företagen med dagens rättssystem?
- Vilka effekter kommer handelsavtalet TTIP att få inom immaterialrätten?

C RÅDGIVNING

- Efter ca 40 års förhandlande har *European patent with unitary effect (EPUE)* införts. Inom några år kommer också det gemensamma domstolsväsendet *Unitary Patent Court (UPC)* att införas succesivt. Ratificeringen är ännu inte klar. Båda systemen har syftat till att sänka kostnaderna för ett gott patentskydd. Detta ser också ut att lyckas, men enbart för de större aktörerna. För mindre företag och uppfinnare, som enbart söker skydd i ett begränsat antal länder, har kostnaderna i vissa avseende höjts väsentligt exempelvis för upprätthållande av patent. Detta kommer att få avgörande konsekvenser för svenska aktörer. Frågan är bara vilka? De omfattande förändringar av patentsystemet, som, när de genomförs, kommer också att kräva studier och utbildningsinsatser
- Översyn av den affärsstrategisk rådgivning, som idag ges till mindre företag. Stödet administreras av Vinnova. Enskilda eller företag utan anställda kan idag inte få något stöd. Det krävs att företaget har tre anställda.
- Hur avser PRV/Vinnova att nå alla start-up-företag och uppfinnare, som inte ingår i Vinnova, Almi, lärosätenas och inkubatorernas krets? Detta torde vara flertalet.

⁴ Patent Boxes Design, Patents Location and Local R&D Annette Alstadsæter, Salvador Barrios, (European Commission, Joint Research Centre, IPTS) etc